

Warszawa, 28-04-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7033.14.2025.PK

Pani

Izabela Leszczyna

Minister Zdrowia

Ministerstwo Zdrowia

ePUAP

Szanowna Pani Minister,

do mojego Biura wpływają kolejne skargi dotyczące uniemożliwiania magistrom biologii, biotechnologii, chemii, farmacji lub weterynarii odbycia kształcenia podyplomowego w zakresie analityki medycznej, co z kolei ogranicza tym osobom dostęp do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego.

Pragnę zwrócić uwagę, że kwestia ta była podnoszona już w przeszłości w korespondencji prowadzonej przez moje Biuro z Ministerstwem Zdrowia. Pismem z 10 lutego 2023 r., Zastępca Dyrektora Departamentu Rozwoju Kadr Medycznych wskazał, że mając na uwadze duże zainteresowanie absolwentów kierunków przydatnych do wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, w szczególności osób zatrudnionych w medycznych laboratoriach diagnostycznych, w sierpniu 2022 r. opublikowany został zweryfikowany „Program nauczania zawodowego kształcenia podyplomowego w zakresie analityki medycznej”. Dodano, że w 2022 r. weszły w życie nowe przepisy o diagnostyce laboratoryjnej, zaś Ministerstwo skierowało do szkół wyższych prowadzących kształcenie na kierunku analityka medyczna informację o opublikowaniu zweryfikowanego programu nauczania oraz możliwości uzyskania tytułu diagnosty laboratoryjnego w oparciu o nową ścieżkę kształcenia.

Z kolejnych skarg obywateli wynika jednak, że szkoły wyższe wciąż nie prowadzą naboru na studia podyplomowe w zakresie analityki medycznej, pomimo znacznego zainteresowania ze strony absolwentów. Wnioskodawcy wyrażają obawę, że powstrzymywanie się od prowadzenia tychże studiów podyplomowych wynika z wieloletniego sporu różnych środowisk zawodowych o zasadność dopuszczania do wykonywania zawodu osób, które nie skończyły kierunkowych studiów pięcioletnich¹.

W związku z tym pismem z dnia 12 marca 2025 r. Biuro Rzecznika ponowiło korespondencję z Dyrektorem Departamentu Rozwoju Kadr Medycznych w Ministerstwie Zdrowia, prosząc o przedstawienie stanowiska w sprawie, w tym o poinformowanie, czy resort otrzymuje sygnały o blokowaniu dostępu do kształcenia podyplomowego, jaka jest skala tych zgłoszeń oraz jakie podjęto działania. W odpowiedzi z 11 kwietnia 2025 r. wskazano, że przepis umożliwiający dostęp do zawodu diagnosty laboratoryjnego dla osób, które ukończyły studia na określonych kierunkach, a następnie odbyły kształcenie podyplomowe ma charakter przejściowy, a także podkreślono, że uczelnie, działając w granicach przysługującej im autonomii, mają prawo do podejmowania decyzji o uruchomieniu bądź nie studiów podyplomowych. Wyjaśniono też, że po wprowadzeniu zmian w dostępie do zawodu diagnosty laboratoryjnego do Ministerstwa zaczęły wpływać zapytania dotyczące możliwości rozpoczęcia studiów podyplomowych w zakresie analityki medycznej przez osoby posiadające tytuł magistra na kierunkach mających zastosowanie w medycynie laboratoryjnej. Resort miał informować rektorów uczelni o tej okoliczności, ale, jak podkreślono w odpowiedzi, to od władz tych uczelni należy ostateczna decyzja w sprawie uruchomienia kierunku studiów podyplomowych. Wreszcie w odpowiedzi zwrócono uwagę, że osoba, która ukończyła jednolite studia magisterskie lub studia pierwszego i drugiego stopnia i uzyskała tytuł zawodowy magistra m.in. w zakresie biologii, biologii medycznej, biotechnologii, biotechnologii medycznej, mikrobiologii, mikrobiologii medycznej, jest osobą uprawnioną do wykonywania czynności medycyny laboratoryjnej w medycznym laboratorium diagnostycznym. Te osoby mogą wykonywać czynności medycyny laboratoryjnej samodzielnie w zakresie uzyskanej specjalizacji, po uzyskaniu tytułu specjalisty w dziedzinie mikrobiologii, toksykologii lub medycznej genetyki molekularnej na podstawie ustawy z dnia 24 lutego 2017 r. o

¹ Zob. np. <https://www.rynekzdrowia.pl/Politykazdrowotna/Po-wypowiedzi-prezes-KIDL-odzyl-spor-w-laboratoriach-Naraza-naniepowodzenie-Plan-dla-Chorob-Rzadkich,255818,14.html> (dostęp: 14.04.2025 r.). Por. też stanowisko Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych z 18 sierpnia 2022 r.: <https://kidl.org.pl/news/view?id=4507> (dostęp: 14.04.2025 r.).

uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz.U. 2025 poz. 342).

Mając na uwadze powyższe, pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na następujące kwestie. Art. 11 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2125 ze zm.), określa wymagania stawiane osobom chcącym wykonywać zawód diagnosty laboratoryjnego. Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o medycynie laboratoryjnej, jedną z możliwości dojścia do tego zawodu jest ukończenie (do dnia 31 grudnia 2028 r.) jednolitych studiów magisterskich lub studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku biologia, biotechnologia, chemia, farmacja lub weterynaria, uzyskanie tytułu zawodowego magistra (lub równorzędnego) oraz ukończenie kształcenia podyplomowego w zakresie analityki medycznej w uczelni, która prowadzi studia na kierunku analityka medyczna, potwierdzone egzaminem.

Decyzja o sposobie ukształtowania ścieżki dojścia do zawodu diagnosty laboratoryjnego należy do ustawodawcy, który podczas projektowania rozwiązań prawnych, winien wsłuchiwać się w głosy środowiska, którego sprawa ta dotyczy. Powyższa regulacja wskazuje, że wolą ustawodawcy było zagwarantowanie dostępu do tego zawodu grupie absolwentów określonych kierunków aż do końca 2028 r., po ukończeniu studiów podyplomowych w zakresie analityki medycznej. Skoro ustawodawca uznał takie rozwiązanie za zasadne, to winien stworzyć w praktyce realne możliwości pozwalające na uzyskanie uprawnień diagnosty laboratoryjnego w określony w art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o medycynie laboratoryjnej sposób. Jeśli zaś uważał, że takie rozwiązanie jest niecelowe bądź niemożliwe w praktyce do zrealizowania, winien poniechać jego wprowadzania.

Należy przy tym podkreślić, że jednym z podstawowych zadań Rady Ministrów – jako organu władzy wykonawczej – jest zapewnienie wykonywania ustaw w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach (art. 146 ust. 4 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Niezapewnienie dostępu do studiów podyplomowych w zakresie analityki medycznej w praktyce równoznaczne jest z pozbawieniem skuteczności art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o medycynie laboratoryjnej. Faktyczny brak możliwości ukończenia studiów podyplomowych – począwszy od momentu wejścia w życie ww. przepisu – czyni opisaną ścieżkę dojścia do zawodu iluzoryczną.

Wobec kilkuletniego już niezapewniania naboru na studia podyplomowe z zakresu analityki medycznej, a tym samym ograniczania dostępu do zawodu diagnosty laboratoryjnego dla określonej grupy osób, działania Ministerstwa w tym zakresie,

polegające na wystosowaniu do uczelni wyższych informacji o zmianie przepisów i zainteresowaniu absolwentów profilem studiów, wydają się być niewystarczające. Na obowiązek egzekwowania przepisu nie powinna mieć też wpływu okoliczność, że art. 11 ust. 1 pkt 3 jest przepisem epizodycznym.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. 2024 poz. 1264 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie skutecznych działań zmierzających do zapewnienia magistróm biologii, biotechnologii, chemii, farmacji lub weterynarii możliwości odbycia kształcenia na studiach podyplomowych z zakresu analityki medycznej, a w konsekwencji zapewnienie rzeczywistej ścieżki dostępu do zawodu diagnosty laboratoryjnego na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o medycynie laboratoryjnej. Alternatywnie, w sytuacji, gdy zapewnienie dostępu do wykonywania zawodu w opisany wyżej sposób nie jest możliwe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o RPO, uprzejmie proszę o rozważenie zmiany właściwych przepisów – obecny ich kształt może wprowadzać bowiem w błąd, sugerując, że w praktyce możliwe jest uzyskanie wykształcenia, o którym stanowi art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy o medycynie laboratoryjnej, i zdobycie w ten sposób uprawnień diagnosty laboratoryjnego.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załączniki:

1. Pismo RPO do DRKM MZ z 22.11.2022 r.
2. Pismo DRKM MZ do RPO z 10.02.2023 r.
3. Pismo RPO do DRKM MZ z 12.03.2025 r.
4. Pismo DRKM MZ do RPO z 11.04.2025 r.